13-19 Μαρτίου 2004
1778

ΑΠΛΟ ΘΕΑΤΡΟ - ΡΟΝΑ ΜΟΥΝΡΟ: ΑΤΣΑΛΙ

Ευλογία τέχνης **θεατρικής**

Από τον **Αδριανό Γεωργίου**

Γιατί η ισοβίτισσα Φαίη σκότωσε τον άνδρα της; Αφού, για μεγάλο διάστημα η συγγραφέας αφήνει το θεατή να αμφιβάλλει για την ενοχή της φόνισσας, νουθετημένος όπως είναι απ' τις σεναριακές έξεις, εντέλει ομαλά προκύπτει πως ναι, αυτή σκότωσε. Το αίτιο του φόνου δεν φαίνεται πως είναι αυτό που απασχολεί τη **Ρόνα Μουνρό**. Δείχνει μεγάλη φροντίδα να ψυχογραφήσει την ηρωίδα της, να προβάλει τις αντιδράσεις της, να χτίσει ένα χαρακτήρα σαφή και πλήρη, με μεταβολές και μεταπτώσεις αλλεπάλληλες και ταραχώδεις, θύμα των περιστάσεων αλλά ταυτόχρονα και θύτη σκληρό και ωμό.

Καταγίνεται η συγγραφέας να στήσει μια σπαρακτική σχέση αποστροφής, περιέργειας και έλξης υπαρξιακής, που κλιμακώνεται, περιελίσσεται και διαπερνά μάνα και κόρη, όταν η δεύτερη επισκέπτεται στη φυλακή την πρώτη, για μοναδική φορά έπειτα από δεκαπέντε χρόνια. Η **Ηλέκτρα** χωρίς να κυριαρχείται από οργή συναντά την **Κλυταιμνήστρα «μα για το φονικό δεν κάναμε κουβέντα»**, που λέει κι ο **Γκάτσος**.

Πολύ αργότερα η Φαίη λέει πως κάποια στιγμή ο καθένας θα μπορούσε να σκοτώσει αν βρεθεί μ' ένα μαχαίρι στο χέρι. Έχει τόσο βαθιά εισχωρήσει ο διαγνωστικός ανιχνευτήρας της **Μουνρό** στα έγκατα των ψυχών, της μάνας πρωτίστως, αλλά και της κόρης και της δεσμοφύλακα και του φρουρού, θίγει παράλληλα τόσα ζητήματα όπως προβλήματα εξουσίας και καταπίεσης και σωφρονιστικών αντιλήψεων, ώστε μοιάζει παράληψη σοβαρή να μη φωτίζονται τα αίτια του φόνου.

Νομίζω πως η συγγραφέας παρακάμπτει ηθελημένα την ανάλυση των εσωτερικών και εξωτερικών συνθηκών που περιέβαλαν το φόνο. Κάνει μια λιτή περιγραφή και ουδέν έτερον. Ναι, μα γιατί; Δεν μας αρκεί η δικαιολογία πως στον καθένα θα μπορούσε να συμβεί, πολύ περισσότερο που στη συμπεριφορά της Φαίης όλα «ανοίγονται» εκτός απ' αυτό. Ο θεατής όταν σηκώνεται απ' το κάθισμά του κατέχεται από μια ισχυρή ψυχοπνευματική συγκίνηση κυριαρχείται όμως και απ' το ερώτημα **«γιατί η μάνα σκότωσε τον άνδρα της;»** κι αυτό η συγγραφέας φαίνεται να το **επιδίωξε**. Πολλοί διατείνονται πως αλλού κεντράρει ο προβληματισμός του έργου. Νομίζω, ωστόσο πως όπου αλλού και αν κεντράρει, το πραγματικό κέντρο είναι η εξήγηση του φόνου και ο θεατής παροτρύνεται να την αναζητήσει. Το κείμενο δεν μας αφήνει αβοήθητους κι αυτά τα σήματα δεν πιστεύω να βρίσκονται στη θέση τους τυχαία.

Μια προσέγγιση είναι πως η γυναίκα ωθείται να σκοτώσει τον κοιμισμένο στον καναπέ άνδρα της, παρόλο που τον αγαπάει, χωρίς να έχει κανένα φανερό σοβαρό λόγο για την πράξη, επειδή υπακούει σ' ένα αταβιστικό συλλογικό υποσυνείδητο. Ο άνδρας είναι ο κατακτητής και ο καταπιεστής και η συσσωρευμένη αγανάκτηση κάποια στιγμή εκρήγνυται αν και εφόσον μια γυναίκα βρεθεί μ' ένα μαχαίρι στο χέρι. Η μικρή γυναικεία ομάδα (γιαγιά, μάνα και κόρη) που φοντάρει την πράξη αλλά και την «κατανοεί» είναι ισχυρό σημειολογικό στοιχείο προς αυτήν την εκδοχή.

Υπάρχει, όμως και μια άλλη κατεύθυνση, περισσότερο βατή, που οδηγεί σε πιο προσιτό συμπέρασμα. Η Φαίη τιμωρεί το σύντροφό της γιατί τον θεωρεί υπεύθυνο για τις διαψεύσεις των ονείρων του έρωτα. Τον αγαπάει, μα δεν μπορεί να διακρίνει κάποιον άλλον που να ευθύνεται για τη μεταμόρφωση του ζευγαριού που έτρεχε ερωτευμένο στην παραλία σ' αυτούς τους δυο που πίνουν καβγαδίζοντας, που κάθε τι μαγικό τούς έχει εγκαταλείψει, που αυτός κοιμάται στον καναπέ ροχαλίζοντας με την εφημερίδα πεσμένη στο πάτωμα. Σκότωσε τη θλιβερή εικόνα επιθυμώντας να την εξορκίσει.

Η **Μουνρό** μάς δίνει τις περιγραφές μέσα στο σπουδαίο σπαρακτικό έργο της, μας αποτυπώνει τις τομές που κάνει στους ήρωές της και μας αφήνει, σαν φοιτητές της ανατομίας εξεταζόμενους, να κάνουμε διαγνώσεις και συμπεράσματα.

Να, λοιπόν, ένα έργο ανθρώπινο, βαθύ, ψαγμένο και πάνω απ' όλα προζύμι αληθινό για να «ανέβει» μια παράσταση, για να παραχθεί μια ζύμωση ψυχοπνευματική. Η μετάφραση της **Χριστίνας Μπάμπου - Παγκουρέλη** μετέβαλε το αλλόγλωσσο κείμενο σε ιδεώδη μετάληψη θεατρικού αισθήματος και ελληνικού λόγου.

Η νέα σκηνοθέτης **Έλλη Παπακωνσταντίνου** μάς τύλιξε με μια σκηνοθεσία αισθαντική που μας έσμιξε με το λόγο, τα πρόσωπα και τα πάθη τους χωρίς κανένα απ' τα γνωστά αήθη κόλπα πολλών ομοτέχνων της.

Χρειάζομαι χώρο πολύ για να αναλύσω το παίξιμο της **Μάνιας Παπαδημητρίου** – αν αναλύεται μια τέτοια δημιουργία, ένα τέτοιο μέγεθος δουλειάς. Συνεπαίρνει και συγκινεί σε υψηλό βαθμό μέθεξης. Μια υποκριτική σύνθεση που μοιάζει με ορμητική φούγκα. Καιρό είχαμε να δούμε κάτι παρόμοιο. Ευλογία τέχνης θεατρικής. Η νέα ηθοποιός **Λαμπρινή Αγγελίδου** μπήκε με μιας στα «πάνω» της συντεχνίας. Με ευαισθησία και αμεσότητα. Φυσική και ανθρώπινη η φρουρός της **Σοφίας Καλεμκερίδου** και όπως πάντα επαρκής ο **Γιώργος Μωρόγιαννης** στο δεσμοφύλακα.

Σημ.: «Δαιμονική» παρέμβαση στην κριτική της παράστασης **«Ξένοι τόποι»** (Ρ/Τ» 21-27 Φεβρ.). Το όνομα της σκηνογράφου **Μαρίας Κονομή** αναμίχθηκε με τα ονόματα των ηθοποιών και επαινέθηκε για άλλο απ' αυτό που δίκαια της αναλογούσε.

